

Eindsymposium Screening the Neighbourhoods

Community-aanpak als sleutel tot succes

Op 2 september 2025 vond het eindsymposium plaats van het project Screening the Neighbourhoods. Het project richt zich op vrouwen met een lage sociaaleconomische status en/of migratieachtergrond, die minder vaak deelnemen aan bevolkingsonderzoeken voor kanker. De vrouwen spelen zelf een centrale rol. De projectgroep en deelnemende vrouwen presenteren de resultaten van het project en gaan in op de verdere verspreiding van de succesvolle community-aanpak.

Ongeveer 50 deelnemers, onder wie gemeenteraadsleden, vertegenwoordigers van organisaties die zich met kanker bezighouden, vrijwilligers en onderzoekers, verzamelen zich in buurthuis SamSam in Den Haag, te gast bij Stichting Jeugdwerk. In het project Screening the Neighbourhoods (StN) werkt TNO samen met Stichting Mammarosa en de Haagse Hogeschool. ZonMw financiert het project.

Vroeg ingrijpen

Daniella Gidaly, voorzitter van Mammarosa, opent het symposium namens het projectteam, dat verder bestaat uit Nicole van Kesteren (projectleider) en Zeena Harakeh van TNO, Anita Ham van de Haagse Hogeschool, en Samia Kasmi van Mammarosa. Daniella geeft het woord aan Ali Lahdidioui, internist in het HagaZiekenhuis en voorzitter van de Associatie Marokkaanse Artsen Nederland (AMAN). Hij laat aan de hand van feiten en cijfers het belang van bevolkingsonderzoek zien. ‘Vroeg ingrijpen, als patiënt en als arts, zorgt voor lagere behandel- en zorgkosten, minder ziekteverzuim en meer kwaliteit van leven. Win-win-win dus’, zegt Ali.

Bevolkingsonderzoek redt levens

De deelnamepercentages in 2023 (de meest recente beschikbare cijfers) waren voor borstkanker 70,3% en voor baarmoederhalskanker 49,7%. In Den Haag zijn de cijfers lager: 57% en 36,5%. ‘In sommige wijken zijn de deelnamecijfers nog lager’, zegt Ali. ‘En dat is jammer, want in bevolkingsonderzoeken worden duizenden gevallen van kanker of voorstadia daarvan tijdig ontdekt.’

Ali is blij met het project, want het zorgt voor meer deelname aan bevolkingsonderzoeken. ‘Bevolkingsonderzoek redt vele levens, maar alleen als iedereen meedoet’, concludeert hij. ‘Door actief te investeren in inclusiviteit en bewustwording, zorgen we voor een gezondere toekomst voor alle Nederlanders.’

Co-creatie

Samia Kasmi legt uit wat de kracht van de aanpak van Mammarosa is. ‘We geven geen traditionele voorlichting, maar gaan in gesprek. We gaan naar de vrouwen toe en proberen samen oplossingen te bedenken en belemmeringen weg te nemen die meedoen aan bevolkingsonderzoeken in de weg staan. Mensen in kwetsbare wijken leven negen jaar korter. Onder meer door minder zorg en armoedestress, wat inhoudt dat er teveel zorgen zijn in het dagelijks leven zodat er geen tijd of energie over blijft om op jezelf te letten en tijdig naar een dokter te gaan.’ Samia benadrukt dat de trainingen en voorlichtingen in co-creatie zijn

ontstaan, en voortdurend worden aangepast. ‘Bij een voorlichting vragen we aan de deelnemers: wat vind je ervan? Elke bijeenkomst is anders, je past je aan je groep aan. Zo passen we ook onze materialen voortdurend aan, we blijven finetunen.’

Altijd in gesprek met elkaar

Dan is het woord aan Fatima, Sadia en Chanun. Zij zijn vrijwilligsters bij Mammarosa en geven voorlichting aan vrouwen. Zij hebben de Mammarosa-academy gevolgd die daarvoor opleidt, en Fatima geeft ook zelf trainingen aan (toekomstige) voorlichters. Fatima: ‘In buurthuizen bestaan hele ecosystemen waar wij nu gebruik van maken. Er zijn vrijwilligers en vaste bezoekers; die vrouwen kennen elkaar al. Ze komen elkaar steeds tegen en zo blijven ze met elkaar in gesprek. In zo’n omgeving vertellen wij wat borstkanker is, wat de symptomen zijn, en bijvoorbeeld ook dat de ziekte nu veel beter te genezen is dan een jaar of twintig geleden. Altijd in gesprek met elkaar. We beginnen met een voorstelrondje. Iedereen kan meepraten.’

Fatima, Sadia en Chanun geven niet alleen in het Nederlands voorlichting, maar ook in het Papiament, Somalisch, Arabisch en Turks. Andere vrouwen geven in het Marokkaans of -sinds kort - ook in het Pools voorlichting. Zo bereiken ze nog meer vrouwen. Niet alleen in het buurthuis maar ook in de moskee, op de school van de kinderen en andere plekken waar vrouwen samenkomen. De informatie verspreidt zich als een olievlek.

‘Als je ver wilt komen, ga je samen’

Nicole van Kesteren, TNO, projectleider, licht de aanpak van StN toe. ‘We zetten in op het verlagen van drempels en het verkleinen van gezondheidsverschillen door het vergroten van het bereik, het bevorderen van geïnformeerde keuzes en het versterken van het doenvermogen van vrouwen.’ Bouwstenen daarbij zijn samenwerken, aansluiten bij vrouwen, impact en borgen. ‘Als je snel wilt gaan, dan ga je alleen. Als je ver wilt komen, dan ga je samen’, haalt Nicole een Afrikaans gezegde aan. ‘Dat raakt de kern van ons project. Het gaat om gezamenlijk eigenaarschap, wederzijds vertrouwen en langdurig investeren in relaties.’ Effectieve gezondheidscommunicatie start met menselijke verbinding. ‘Niet simpelweg een boodschap uitzenden, maar via het opbouwen van duurzame relaties tot een dialoog komen’. StN wil met gecombineerde strategieën bijdragen aan duurzame gedragsverandering. Nicole: ‘We hebben bijvoorbeeld een abri-poster ontwikkeld en een bijbehorend filmpje, waarin een vrouw die zelf borstkanker heeft gehad vrouwen oproept om mee te doen aan het bevolkingsonderzoek. In het Marokkaans, met Nederlandse ondertiteling.’

Over de impact en borging zegt Nicole: ‘Duurzame verandering vraagt om gedeeld eigenaarschap.’

Kunst en onderzoeksresultaten

Nicole vertelt dat binnen TNO steeds meer aandacht is voor kunst als middel om onderzoeksresultaten te delen. Zeena Harakeh, TNO, combineert haar werk als onderzoeker met haar passie voor kunst. Op haar uitnodiging hebben de kunstenaressen Ans, Pauline en Clementine kunst gemaakt met borst- en baarmoederhalskanker als thema. Deze staat en hangt in de ruimte, net als de illustraties die Mijke Rousseau heeft gemaakt bij de [verhalen](#) die Mammarosa uit de praktijk heeft opgetekend. De verhalenbundel werd aangeboden tijdens een [bijeenkomst op 10 juni 2025](#).

Tijdens de pauze hebben de deelnemers aan het symposium gelegenheid de kunst te bekijken en met de kunstenaars in gesprek te gaan.

Vrouwen bereiken

Na de pauze zijn er twee paralelsessies, waarvan de uitkomsten na afloop plenair worden besproken. Het onderwerp van paralelsessie A: Vrouwen in de wijk bereiken: outreachend en verbindend. Besproken wordt dat de vraag niet alleen is hoe je mensen bereikt, maar dat je je eerst af moet vragen: hoe verlaag je drempels? Het gaat niet om zenden en ontvangen, dat werkt niet. Het gaat om in gelijkwaardigheid de juiste informatie uitwisselen, zodat vrouwen zélf hun keuzes kunnen maken. De kracht van Mamarosa zit in het werken met enthousiaste vrijwilligers, die in een vertrouwde omgeving in gesprek gaan met vrouwen. Daarbij geldt: haastige spoed is niet goed. Het kost tijd en meerdere kopjes koffie om een band op te bouwen en te onderhouden. Efficiency mag niet ten koste gaan van de effectiviteit van de methode.

Interventiemix en creatieve tools

Paralelsessie B heeft als onderwerp: Interventiemix, creatieve tools en storytelling. Anita Ham, Haagse Hogeschool, vertelt dat 73 studenten betrokken zijn bij ieder stadium van het project. ‘Allereerst keken we naar de belemmeringen die vrouwen ervaren om mee te doen aan bevolkingsonderzoeken. We hebben een diversiteit van redenen opgehaald: persoonlijk, sociaal, economisch en religieus van aard.’

Diversiteit vraagt om diverse interventies. Als werkzame elementen noemt Anita Caring: outreachstrategieën op allerlei niveaus, Connecting: netwerken en Curious: focusgroepen en diepte-interviews als evaluatie. ‘Het is belangrijk om de wijken in te blijven gaan, want barrières veranderen. Zo kan de recente datahack een nieuwe drempel zijn om deel te nemen aan bevolkingsonderzoeken’, zegt Anita.

Zeena Harakeh, TNO, gaat in op storytelling als creatieve manier om een boodschap over te brengen. ‘Verhalen blijven je bij. Mamarosa heeft de verhalen opgetekend in een [verhalenbundel](#). Daarnaast hebben we filmpjes en podcasts. Er zijn veel manieren om een boodschap te communiceren, ook visueel.’

De resultaten van het werk van de Haagse Hogeschool-studenten zijn gebundeld <[LINK](#)>.

Van implementatie naar borging en opschaling

Zeena spreekt het borgen en opschalen van de opgedane kennis. ‘Het gaat om duurzame impact en om kennisbehoud. Hoe kunnen we dat doen? Binnen StN is een bredere projectstructuur opgezet. Naast de projectgroep werken we binnen een lokale coalitie van verschillende organisaties en professionals om samenhang en samenwerking tussen alle betrokken partijen te creëren. Ook werken we met kenniscarrousels waar we met verschillende organisaties kennis delen en bespreken hoe we de aanpak en de bijbehorende materialen en activiteiten duurzaam kunnen implementeren.’

Alles begint met de individuele vrouwen. Vervolgens gaat om het sociale netwerken, waarna organisaties aan bod komen, zoals de Haagse Hogeschool, waar de kennis in het onderwijs wordt ingebed, en de Mamarosa Academy. ‘Er ontstaat een learning community in Den Haag, en we verkennen hoe we onze kennis kunnen opschalen naar andere steden zoals Amsterdam, Utrecht en Rotterdam. Dan komt het beleid, waarbij de kennis delen met partners als RIVM, Bevolkingsonderzoek Nederland, VWS en GGD.’

Nu het project ten einde is, moeten de resultaten en de data ook worden teruggegeven, zodat iedereen er wat aan heeft, benadrukt Zeena.

Resultaten uitdragen

Het symposium wordt afgesloten met een paneldiscussie, geleid door Nicole en Anita. Deelnemers aan het panel zijn:

- Shannon Kanis, huisarts
- Laurijn Draaisma, programmamanager vroege opsporing, ZonMw
- Fonda Sahla, voormalig gemeenteraadslid inclusieve zorg en voormalig Tweede Kamerlid
- Arlette Broekens, bestuurslid Johannes Wier-stichting en lid denktank Mammarosa

De panelleden concluderen dat de resultaten uit dit project gedeeld moeten blijven worden. Zowel door professionals als door vrijwilligers, die elkaar nodig hebben en van elkaar kunnen leren. Laurijn merkt op dat het project opvalt door de grote mate van burgerparticipatie. Nicole vat samen: 'Bij Screening the Neighbourhoods weten we: echte verbinding ontstaat niet bij één kopje koffie, vaak zijn er meerdere nodig. Pas dan ontstaat er ruimte om elkaar echt te ontmoeten en samen verder te bouwen.'

Tot slot draagt Ninke Overbeek een gedicht voor, dat zij naar aanleiding van het symposium heeft gemaakt.

- De resultaten van het project Screening the Neighbourhoods zijn samengevat in een handout.
- Het werk van de Haagse Hogeschool staat in een Abstract bundel.
- Mammarosa heeft verhalen van vrouwen verzameld in een verhalenbundel.
- De voordracht van het gedicht door Ninke Overbeek is te bekijken en het gedicht is te lezen.
- Bekijk de website van Mammarosa en van ZonMw voor meer informatie over het project StN.